

Aan de gemeenteraad

Op 10 januari 2024 stelde A.J.A. Maassen (D66) ons schriftelijke vragen over Armoede met ouderen in kaart (24bb000059).

Inleidend wordt gesteld:

Dat Rotterdam één van de armste steden van Nederland is, is bij eenieder bekend. Daarbij is elk persoon of gezin met financiële problematiek anders en vraagt daarom ook om een (deels) andere aanpak om zo effectief mogelijk te werk te gaan. Onze fractie maakt zich echter zorgen over de situatie van Rotterdamse ouderen die in armoede leven en/of schulden hebben. Dit is een doelgroep waarbij digitale vaardigheden geen vanzelfsprekendheid zijn en die uit veel alleenstaanden bestaat. Ouderen met een migratieachtergrond ontvangen in sommige gevallen ook geen volledige AOW-uitkering.

De evaluatie naar de doelgroep en het gebruik van de Energietoeslag in Rotterdam¹ laat ook zien dat vooral ouderen in het aanvragen van de toeslag werden bijgestaan door naasten, alleen heeft niet elke oudere mensen in diens omgeving die hierbij kunnen helpen. Eenzaamheid is namelijk een probleem wat zich ook veel onder ouderen voordoet. Bovendien moeten veel zaken digitaal worden aangevraagd. Wat D66 betreft is het belangrijk deze groep mensen, die mogelijk uit het zicht zijn, adequaat te ondersteunen.

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Hoeveel Rotterdamse ouderen (65-plussers) leven in armoede en hoe zijn deze cijfers relatief te beoordelen ten opzichte van andere gemeenten? Hoe is dit verdeeld over de verschillende wijken in de stad?

¹ Energietoeslag: Een onderzoek naar doelgroep en gebruik van de Energietoeslag in Rotterdam (2023). Rotterdam: Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI).

Antwoord:

Op basis van cijfers van het CBS hebben we inzicht in het aantal Rotterdamse ouderen met een laag inkomen. In Rotterdam hanteren we de grens van 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum (hierna: WSM) om personen en huishoudens met een risico op armoede te definiëren. In onderstaande tabel staat het aantal 65-plushuishoudens en het aantal personen van 65 jaar en ouder met een inkomen tot 110% van het WSM in Rotterdam en de andere drie grote steden.

Tabel 1 65-plussers in Rotterdam met een inkomen tot 110% WSM (1 januari 2021)

65-plushuishoudens			Personen van 65 jaar en ouder	
	Aantal	% alle 65-plushuishoudens	Aantal	% alle 65-plussers
Rotterdam	17.600	25,3%	22.400	21,6%
Amsterdam	22.600	26,4%	28.300	22,9%
Den Haag	11.100	20,1%	14.100	17,1%
Utrecht	4.400	17,2%	5.800	15,1%

Bron: CBS

In tabel 2 staat het aantal 65-plushuishoudens met een inkomen tot 110% WSM over 2021 uitgewerkt per gebied. Hieruit blijkt dat met name in Feijenoord, Prins Alexander en Delfshaven relatief veel ouderen met een laag inkomen wonen.

Tabel 2 65-plushuishoudens in Rotterdam met een inkomen tot 110% WSM per gebied (1 januari 2021)

65-plushuishoudens		
	Aantal	%
Feijenoord	2.800	15,9%
Prins Alexander	2.600	14,8%
Delfshaven	2.500	14,2%
Kralingen-Crooswijk	1.700	9,7%
Charlois	1.600	9,1%
Noord	1.500	8,5%
IJsselmonde	1.500	8,5%
Rotterdam Centrum	900	5,1%
Hillegersberg-Schiebroek	900	5,1%
Hoogvliet	800	4,5%
Overschie	400	2,3%
Hoek van Holland	200	1,1%
Rozenburg	200	1,1%
Pernis	0	0,0%
Totaal	17.600	100,0%

Bron: CBS

Bovenstaande cijfers zeggen echter niet in hoeverre het ouderen lukt om rond te komen. Uit de 'Minima Effect Rapportage 2022: een doorkijk naar 2023'² (hierna: MER) van het Nibud blijkt dat het voor ouderen met een laag inkomen in theorie mogelijk is om maandelijks rond te komen. In de MER worden landelijke en lokale regelingen doorgerekend en wordt gekeken naar het effect hiervan op de inkomenspositie van minimahuishoudens.

² Zie rapport: [Document RotterdamRaad - \[23bb001589\] Bijlage behorende bij 23bb1588 - Minima-effectrapportage gemeente Rotterdam 2023 - iBabs RIS](#)

Op de onderzochte inkomensniveaus (tot 130% WSM) kwamen zowel alleenstaande ouderen als oudere echtparen in de plus uit. Dit kwam onder andere door de AOW-uitkering, het AOW-tegoed en de energietoeslag. Vergeleken met andere groepen met een laag inkomen, bijvoorbeeld een echtpaar met kinderen of zelfstandig wonende 18-jarigen, staan ouderen er volgens de MER beter voor. Dit wil niet zeggen dat deze doelgroep gemakkelijk rondkomt en er geen sprake is van geldzorgen.

Vraag 2:

In hoeverre is er sprake van grootschalige problematische schulden bij Rotterdamse ouderen?

Antwoord:

Het CBS telde op 1 januari 2023 75.150 65-plushuishoudens. Hiervan hebben 5.460 65-plushuishoudens te maken met problematische schulden³; dat is 7,3% van alle 65-plushuishoudens in Rotterdam.

Ter vergelijking: van alle Rotterdamse huishoudens had 16,6% één of meer problematische schulden op deze peildatum. Het percentage problematische schulden onder ouderen is daarmee dus lager dan het gemiddelde onder Rotterdamse huishoudens. In de onderstaande tabel staan de cijfers over de 65-plushuishoudens in Rotterdam en van de overige G4.

Tabel 3 65-plushuishoudens in de G4 met een of meer problematische schulden (1 januari 2023)

	Aantal	% alle 65-plushuishoudens
Rotterdam	5.460	7,3%
Amsterdam	6.760	7,7%
Den Haag	3.970	7,0%
Utrecht	1.700	6,5%

Bron: CBS

Vraag 3:

Als iemand geen volledige AOW-uitkering ontvangt, kan zij/hij onder bepaalde voorwaarden een aanvulling krijgen: de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO). Als een persoon minder dan 50 jaar in Nederland heeft gewoond, is een AOW-uitkering niet volledig.

Is er bekend hoeveel mensen hier in Rotterdam recht op hebben en hoeveel procent van deze personen hier gebruik van maken? Zo nee, kan de wethouder dit achterhalen? Hoeveel ouderen hebben geen volledige AOW-uitkering omdat zij minder dan 50 jaar in Nederland hebben gewoond? Wat is de verdeling van deze populatie over de verschillende Rotterdamse wijken? Hoe worden deze mensen ondersteund door de gemeente?

Antwoord:

Het aantal ontvangers van een AIO-aanvulling in Rotterdam bedroeg in december 2023 6.528⁴. De verdeling van het aantal rechthebbenden (per wijk) houden we niet bij, omdat de AIO een landelijke regeling is, waarvan de uitvoering is belegd bij de Sociale

³ Voor de criteria die het CBS hanteert voor problematische schulden, zie <https://dashboards.cbs.nl/v5/SchuldenproblematiekInBeeld/>

⁴ Cijfer op basis van registraties bij het cluster Werk & Inkomen

Verzekeringsbank (SVB). Naast de landelijke regelingen voor ouderen, zoals de AIO, ondersteunt de gemeente ouderen met een laag inkomen door middel van het AOW-tegoed.

Vraag 4:

In hoeverre is er specifieke aandacht voor de toegankelijkheid van bestaande armoedeprogramma's voor mensen met weinig tot geen digitale vaardigheden? Wat voor analoge alternatieven voor het aanvragen van armoederegelingen zijn er mogelijk volgens het college?

Antwoord:

Het college zet zich in om mensen met weinig tot geen digitale vaardigheden te bereiken met het aanbod van inkomensondersteunende voorzieningen dat we hebben. Zo bieden we voor alle inkomensondersteunende voorzieningen de mogelijkheid om een aanvraag op papier in te dienen. Hiermee is er een analoog alternatief voor de digitale aanvragen. Daarnaast zetten we in op het ondersteunen van Rotterdammers bij het aanvragen van regelingen. Bij Huizen van de Wijk kunnen ouderen, en andere Rotterdammers, ondersteund worden bij het indienen van een (papieren) aanvraag. Ook bij het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) is dergelijke ondersteuning mogelijk. Het IDO is te vinden in verschillende bibliotheken.

Daarnaast zijn de promoteams actief in Rotterdam. Deze teams maken op goedbezochte plekken in de wijk 'reclame' voor de beschikbare regelingen en ondersteuning, zoals de energietoeslag. Ook helpen de promoteams Rotterdammers direct met het aanvragen van verschillende regelingen. Hiermee komen we tegemoet aan de behoeften van Rotterdammers, waaronder ouderen, die ondersteuning kunnen gebruiken bij het aanvragen van regelingen.

Vraag 5:

Welke ondersteuning biedt de gemeente in het aanvragen van landelijke inkomensondersteunende maatregelen, zoals de AIO? Wat doet de gemeente om de bekendheid van de AIO onder Rotterdamse ouderen die hier recht op hebben te bevorderen?

Antwoord:

De SVB is primair verantwoordelijk voor de AIO. De gemeente ondersteunt waar mogelijk. Rotterdammers kunnen bijvoorbeeld bij Huizen van de Wijk en het IDO geholpen worden met het doen van een aanvraag voor de AIO.

Daarnaast wordt de AIO onder de aandacht gebracht op onze webpagina Geldzorgen en in de gelijknamige brochure. Ook is er de nieuwsbrief Ouder en Wijzer, die gericht is op professionals die werken met ouderen. Regelingen gericht op ouderen, zoals bijvoorbeeld het AOW-tegoed, worden hier regelmatig onder de aandacht gebracht.

Vraag 6:

Wat zegt het volgens het college dat veel ouderen die recht hebben op energietoeslag moeite hebben met het aanvragen van de toeslag, in het licht van de (financiële) kwetsbaarheid van deze groep? Zijn er signalen dat deze moeilijkheidsgraad ook voor andere inkomensondersteunende maatregelen aanwezig is?

Antwoord:

We herkennen het signaal dat ouderen moeite hebben met het aanvragen van toeslagen. Dit speelt helaas, om uiteenlopende redenen, ook bij andere groepen.

De gemeente is zich daarvan bewust en zet daarom doorlopend in op het verbeteren van de toegankelijkheid en het vergemakkelijken van het aanvragen van inkomensondersteunende voorzieningen en regelingen. Bij de Energietoeslag 2023 is bijvoorbeeld zoveel mogelijk ingezet op ambtshalve verstrekking. Meer Rotterdammers, waaronder ouderen, hebben hierdoor de Energietoeslag ontvangen zonder zelf een aanvraag in te dienen. Ook het verstrekken van duidelijke informatie aan informele partners in de stad en het inzetten van promoteams dragen bij aan onze inzet om regelingen toegankelijker te maken. Een specifieke doelgroep van deze promoteams zijn Rotterdammers van AOW-gerechtigde leeftijd. Het bereik van het AOW-tegoed blijft op dit moment achter bij het bereik van het Jeugdtegoed, daarom zetten we met ons beleidskader 'Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen Armoede & Schulden'⁵ in op een groter bereik van het AOW-tegoed.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans, L.s.

De burgemeester,

A. Aboutaleb

⁵ Zie link naar beleidskader: [Rotterdam voor iedereen | Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl/rotterdam-voor-iedereen)